

การวิเคราะห์ผลการดำเนินการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง
บนพื้นที่ธรณีฐาน 3 รูปแบบ

ฉบับนี้แต่งการ
จาก
.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2544

ISBN 974-665-348-2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ฉพ
1677
1544
1.2

4036880 ENAT / M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร :

วท.ม.(เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร)

คำสำคัญ : เกษตรผสมผสาน / เศรษฐกิจแบบพอเพียง / พื้นที่ธรรมณัติฐาน 3 รูปแบบ

จรรยา วงศ์ประสิทธิ์ : การวิเคราะห์ผลการดำเนินการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง บนพื้นที่ธรรมณัติฐาน 3 รูปแบบ (ANALYTICAL RESULT OF INTEGRATED FARMING ON THREE GEOMORPHOLOGICAL BY SELF - SUFFICIENCY ECONOMY SYSTEM) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมพงษ์ ชงไชย, วท.ม. เกษม กุลประคิษฐ์, วท.ม. สัจชัย สุทธิพันธุ์วิหาร, วท.ม. ชุมพร บุรวี, วท.ม. 145 หน้า ISBN 974-665-348-2

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานในการทำการเกษตรผสมผสานและเปรียบเทียบผลการดำเนินการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง บนพื้นที่ธรรมณัติฐาน 3 รูปแบบ ในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ พื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นเขตที่สูงเทือกเขาทางทิศใต้ (รูปแบบที่1) พื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่ราบลูกคลื่นลอนลาด (รูปแบบที่2) และพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่ราบ ลุ่มแม่น้ำ (รูปแบบที่3) โดยใช้แบบสอบถาม/สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งมีพื้นที่ ทำการเกษตรรูปแบบละ 40 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 120 ครัวเรือน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOW สถิติที่ใช้ทดสอบ สมมติฐาน คือ t-test และ f-test

ผลการศึกษาด้านศักยภาพของพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า สภาพของพื้นที่และเนื้อดินโดยส่วนรวมทั้ง 3 พื้นที่ก็คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันเฉพาะระยะห่างจากแหล่งภูมิประเทศและความสูงจากระดับน้ำทะเล ทำให้ดินมีความชื้นต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืชพรรณทางการเกษตร พื้นที่ทำการเกษตรรูปแบบที่ 1 เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวนและไม้ยืนต้น พื้นที่ทำการเกษตร รูปแบบที่ 2 เหมาะที่จะทำกิจกรรมการเกษตรทุกกิจกรรม ส่วนพื้นที่ทำการเกษตรรูปแบบที่ 3 ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสมที่จะปลูกข้าวเลี้ยงสัตว์น้ำและปลูกพืชบนคันดิน ปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตรผสมผสาน ได้แก่ พื้นที่ถือครองและพื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำและปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมการเกษตรตลอดปี ความอุดมสมบูรณ์ของดิน สมาชิกในวัยแรงงาน ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรและเงินทุน ซึ่งคล้ายคลึงกันทั้ง 3 พื้นที่ศึกษา เกษตรกรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย ต้องการได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและด้านการตลาด เกษตรกรทั้ง 3 พื้นที่ศึกษา มีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ได้รับประโยชน์และเกิดผลดีต่ออาชีพในระดับมากทุกกิจกรรมการเกษตร จากการทดสอบผลของการดำเนินการเกษตรผสมผสานของเกษตรกรทั้ง 3 พื้นที่ศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าผลของการดำเนินงานเหมือนกัน กล่าวคือเกษตรกรมีงานทำตลอดปี ไม่ต้องอพยพไปขายแรงงานในเมืองใหญ่ การทำกิจกรรมหลายอย่างทำให้มีผลผลิตหลากหลาย เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน มีผลผลิตส่วนเกินสำหรับจำหน่ายเป็นรายได้ของครอบครัว ทำให้ครอบครัวอบอุ่นและมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพออยู่พอกินตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ควรให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่รักษาสระน้ำที่ทางราชการขุดให้ และเก็บน้ำให้เต็มสระ ควรให้เกษตรกรเลือกทำกิจกรรมการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อจะได้ผลผลิตมากขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิต ควรให้เกษตรกรรวมกันในกลุ่ม เพื่อสร้างพลังในการกำหนดราคาจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกร มีความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและช่วยหาตลาดรองรับผลผลิตให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

4036880 ENAT / M : MAJOR : APPROPRIATE TECHNOLOGY FOR RESOURCE DEVELOPMENT;
M.Sc. (APPROPRIATE TECHNOLOGY FOR RESOURCE DEVELOPMENT)

KEY WORDS : INTEGRATED FARMING / SELF-SUFFICIENCY ECONOMY SYSTEM /
THREE GEOMORPHOLOGICAL AREAS

CHARIYA WONGPRASIT : ANALYTICAL RESULT OF INTEGRATED FARMING ON
THREE GEOMORPHOLOGICAL BY SELF-SUFFICIENCY ECONOMY SYSTEM. THESIS ADVISORS
: SOMPONG THONGCHAI M.Sc., KASAME KULPRADIT M.Sc., SANCHAI SUTIPANWIHAN M.Sc.,
CHUMPNORN YUVAREE M.Sc. 145 P. ISBN 974-665-348-2

The purposes of the research were to study the basic elements of integrated farming according to self-sufficiency economy system and to compare the operative results of integrated farming on three geomorphological areas in Buriram province. Those areas were agricultural areas on Southern Highland (Type I), Undulating Plain (Type II) and River Plain (Type III). Questionnaires and structural interviewing were used to collect data from agriculturists those who participated in the project. A sample size of 40 agricultural families were taken in each type, all together 120 families. SPSS for WINDOW was used in analyzing data. Statistics used in testing hypothesis were t-test and ANOVA

The result of the research in agricultural area competency found that the nature and the soil structure of 3 types of area were not statistically significantly different at $p > 0.05$ but were different in the area of height above sea level. The difference in soil moisture was an important cause of growth. Type I area was suitable for plants / fruit plant and perennials. Type II area was suitable for all of plantation and Type III area was suitable for growing rice, feeding aquatic animals and planting on the earthen ridge. The essential causes in integrated farming were the area and planting land, water resource and sufficient quantity of water for agricultural activities all year long. It was quite the same in 3 typical areas involving the quality of soil, soil fertility, the knowledge in agricultural technology and income. The knowledge level of agricultural technology of the agriculturists were medium to low. The Government officer should support and enhance the knowledge of the agriculturists to improve processing methods in order to increase price of product. The agriculturists of all 3 typical areas thought that the cooperation in project was essential and helpful in all agricultural activities. Testing the hypothesis found that three geomorphological areas which implemented the integrated farming were not significant at $p > 0.05$. It has shown that the result of implementing the integrated farming in three geomorphological areas were similar. It should be noted that farmers had agricultural activities and were working throughout the year. They did not migrate to become wage labourers. Many products made them happy and ensured good quality of life according to self-sufficiency economy system.

The study led to recommendations that the agriculturists should take care of the pond managed by the concerned government officials and choose agricultural activities that are suited to the area for more production and income. The agriculturists should gather together in order to collectively set the price of agricultural products. The official unit involved should support and enhance the knowledge to the agriculturists in processing the product and help in developing marketing plans.